

RAPORT Z BADANIA

Oczekiwania, wyzwania i obawy
dzieci i młodzieży w Polsce związane
z powrotem do nauki stacjonarnej

Warszawa, maj 2021

ZESPÓŁ BADAWCZY

dr Agata Trzcińska, mgr Karolina Kubicka

01 Wstęp do badania

O INSTYTUCIE EDUKACJI POZYTYWNEJ

Od 2014 roku wkładamy całą naszą energię i zaangażowanie we wdrażanie zmian na każdym etapie systemu edukacyjnego funkcjonującego w Polsce. Wierzymy, że rzeczywista zmiana zaczyna się od poszczególnych dzieci, rodziców, nauczycieli i szkół, dlatego wszystkie podejmowane działania są oparte na analizach sytuacji wyjściowych, analizie indywidualnie określanych potrzeb i oczekiwań.

Działamy w takich obszarach edukacji jak: promocja nowoczesnych metod nauczania, wychowanie, profilaktyka uzależnień, profilaktyka zdrowia psychicznego, przedsiębiorczość, doradztwo zawodowe, nowoczesne technologie i bezpieczeństwo w sieci. Nie boimy się podejmować trudnych tematów, a do każdego wyzwania podchodzimy z zapałem i otwartością.

Stan pandemii i nauki zdalnej trwający nieprzerwanie od października wymógł na nas naukę nowego sposobu nauczania i uczenia się. Był to czas pełen wyzwań i odkrywania na nowo procesów edukacyjno-wychowawczych w całkiem nowej rzeczywistości.

Przed powrotem do nauki stacjonarnej Fundacja „Instytut Edukacji Pozytywnej” postanowiła zbadać to, o czym wielu mówiło. Było wiele teorii i przekonań na ten temat, a co za tym idzie - różne oczekiwania, wyzwania i obawy, jakie dzieci i młodzież mają w związku z powrotem do szkolnych murów.

Co istotne, badanie miało na celu pokazanie realnych, popartych badaniami postaw młodych ludzi do nauki w wersji on-line i off-line. Bezpośrednio zapytaliśmy dzieci i młodzież o to, jakie mają pomysły i sugestie, jeśli chodzi o powrót do nauczania stacjonarnego. Chcieliśmy się dowiedzieć, czego od nas potrzebują, aby poczuć się w placówkach bezpiecznie i na nowo zbudować swoje miejsce i wspólnotę szkolną. Chcieliśmy, żeby ich głos nie został pominięty czy zaniedbany.

Badanie zostało przygotowane przez dr Agatę Trzcińską i mgr Karolinę Kubicką i przeprowadzone w grupie uczniów z terenu całej Polski.

Dziękujemy wszystkim zaangażowanym w przeprowadzenie badania nauczycielom, rodzicom, wychowawcom i dyrektorom szkół. Tylko wspólnie możemy zadbać o nasze dzieci i młodzież.

Fundacja Instytut Edukacji Pozytywnej w oparciu o raport przygotowuje także wsparcie dla nauczycieli i wychowawców oraz dla rodziców, tak abyśmy połączyli siły i zapewнили młodym ludziom szkoły, które myślą o wsparciu zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży i zmieniają edukację w pozytywną stronę. Wszystkich zainteresowanych współpracą z Naszą Fundacją zapraszamy do kontaktu.

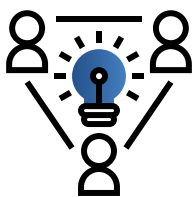
02 Uczestnicy i cele badania

Uczestnicy badania

Fundacja Instytut Edukacji Pozytywnej przeprowadziła badanie internetowe dotyczące powrotu dzieci do szkół. W badaniu wzięło udział 3328 uczniów: 1960 dziewcząt i 1265 chłopców 1032 osoby wskazały płeć «innax»), w wieku od 12 do 20 lat (średnia: 13,82 lat).

Mieszkańcami miasta było 2078 (62,4%) uczniów, we wsi mieszkało 1250 (37,6%) uczniów. W szkole podstawowej uczyło się 2598 (78,1%) osób, uczniowie liceum to 503 osoby (15,1%), do technikum uczęszczało 218 osób (6,6%), a do szkoły branżowej 9 osób (0,3%).

Badanie zostało zrealizowane w dniach 10-19 maja 2021 roku.

Badanie w formie ankietowej zawierało 4 pytania zamknięte i 1 pytanie otwarte.

Celem badania było sprawdzenie:

- czy uczniowie chcieliby powrócić do nauki stacjonarnej w szkole;
- jakie trudności uczniowie widzą w powrocie do nauki stacjonarnej;
- co pozytywnego, zdaniem uczniów, czeka ich po powrocie do nauki stacjonarnej;
- co mogliby zrobić nauczyciele, aby ułatwić uczniom powrót do stacjonarnej nauki.

„Chciałabym, aby powrót do szkół nie oznaczał tylko i wyłącznie myślenia o notatkach, które zaginęły, lub sprawdzianach i kartkówkach, które na pewno zrobią nauczyciele. Potrzebowałabym więcej czasu aby przyzwyczaić się do szkolnej rutyny i chciałabym spędzić czas z rówieśnikami”

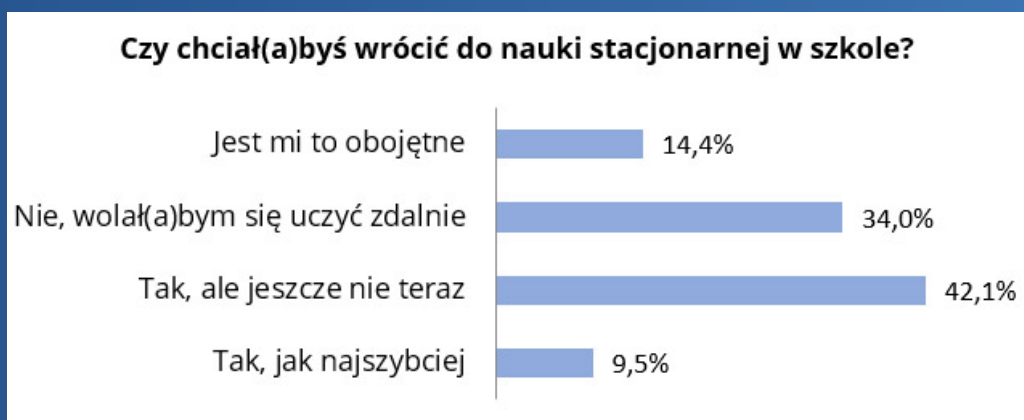
- wypowiedź respondentki badania w pytaniu otwartym

03

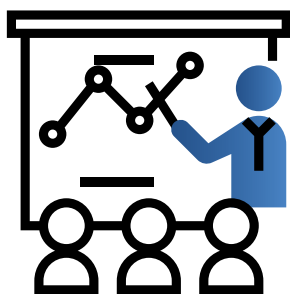
Wyniki badania

3.1. CHĘĆ POWROTU DO NAUKI STACJONARNEJ

Aż 34% uczniów chciałoby nadal uczyć się zdalnie. 42,1% badanych przyznało, że chciałoby wrócić do nauki stacjonarnej, ale jeszcze nie teraz. Tylko 9,5% uczniów chciałoby jak najszybciej wrócić do szkoły, a 14,4% badanych stwierdziło, że obojętne jest im to, czy uczą się zdalnie, czy stacjonarnie.

3.2 Spodziewane trudności związane z powrotem do nauki stacjonarnej

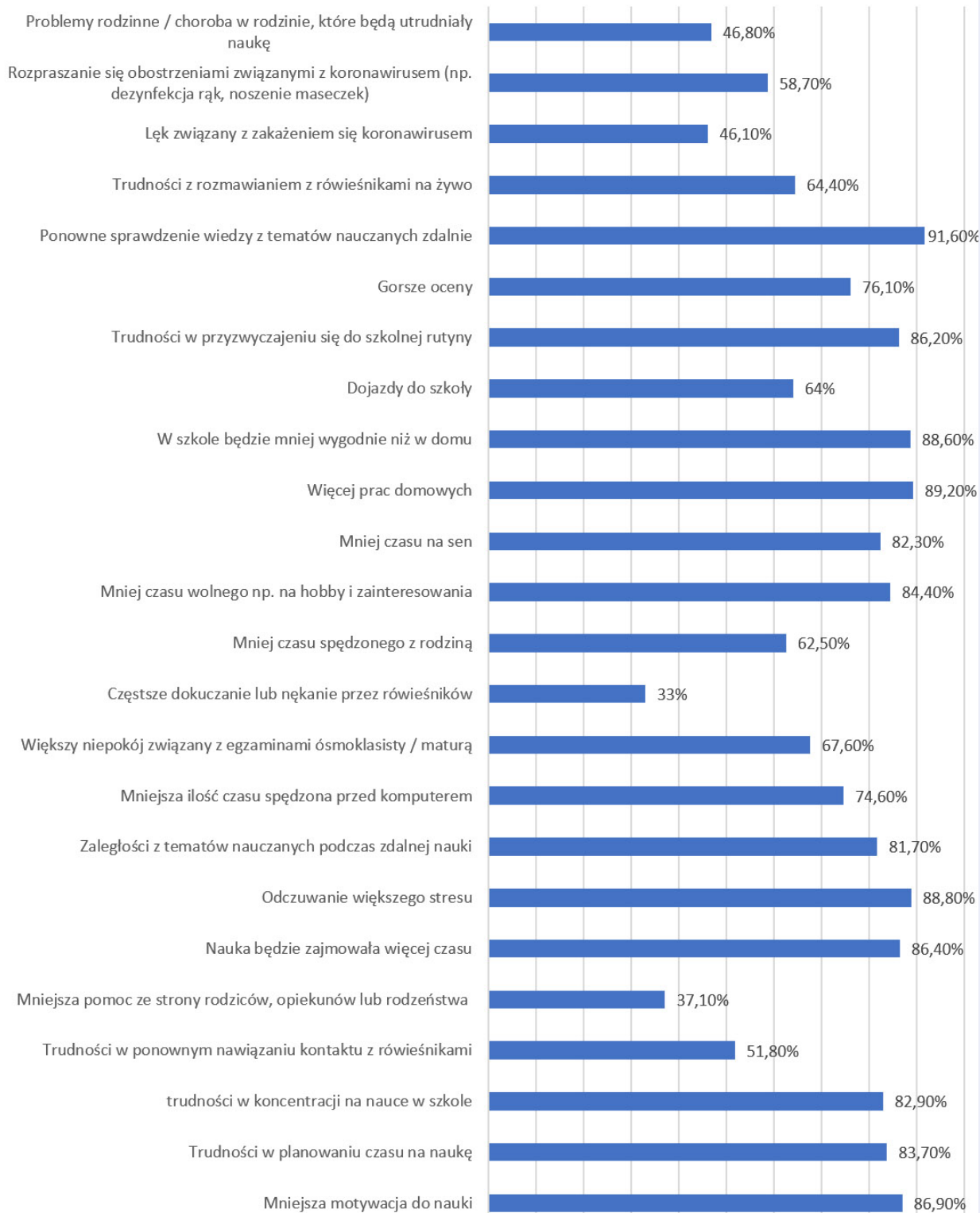

W dalszej kolejności pytano uczniów o to, co może sprawiać im trudność w powrocie do nauki stacjonarnej. Uczestnikom badania została zaprezentowana potencjalna lista trudności związanych z powrotem do nauki stacjonarnej i zapytano ich, czy będzie ich to dotyczyło, czy też nie. Najwięcej uczniów stwierdziło, że spotkają się z ponownym sprawdzeniem wiedzy z tematów, których uczyli się zdalnie (91,6%) i będą mieli większą ilość prac domowych (89,2%). Wielu badanych przyznało, będzie im trudno przyzwyczaić się do szkolnej rutyny (86,2%) i będą odczuwali większy stres (88,8%). Uczniowie myślą także, że trudno im będzie zmotywować się do nauki (86,9%) i są przekonani, że nauka będzie zajmowała im więcej czasu (86,4%). Zauważają także, że w szkole będzie im mniej wygodnie niż w domu (88,6%). Warto podkreślić, że uczniowie wskazywali spodziewają się wielu różnych trudności, które potencjalnie mogą ich spotkać podczas powrotu do szkoły.

Większość z potencjalnych trudności została wskazana przez ponad trzy czwarte badanych jako coś, z czym się spotkają podczas powrotu do szkoły stacjonarnej. Najniższy procent uczniów (33%) wskazał, że po powrocie do nauki stacjonarnej spotka się z większym dokuczaniem i nękaniami przez rówieśników. W kontekście pozostałych trudności wynik ten jest niski, jednak wydaje się mocno niepokojący - pokazuje bowiem, że jedna trzecia uczestników badania spodziewa się, że rówieśnicy będą mu dokuczać. Szczegółowe wyniki przedstawiono na poniższym wykresie.

Jak myślisz, czy poniższe rzeczy spotkają Cię, gdy wrócisz do nauki w szkole?

3.3. Spodziewane pozytywne strony powrotu do nauki stacjonarnej

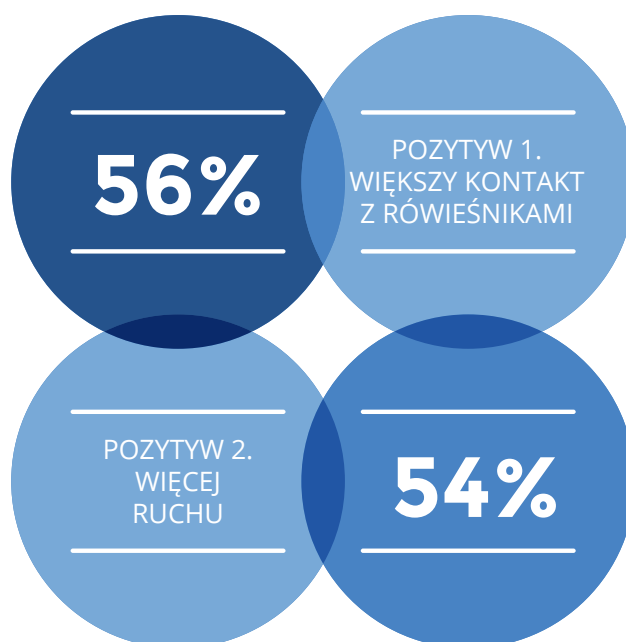
W kolejnym pytaniu uczestnikom badania została zaprezentowana potencjalna lista pozytywów związanych z powrotem do nauki stacjonarnej. Uczniów zapytano, czy będzie ich to dotyczyło, czy też nie, a jeśli tak, to na ile to będzie dla nich fajne (od 1-zupełnie nie będzie fajne do 4-będzie bardzo fajne). Na poniższym wykresie zaprezentowano procent uczniów, którzy wskazali, że poszczególne aspekty będą dla nich fajne (3) lub bardzo fajne (4), gdy wrócą do nauki stacjonarnej.

Analiza wyników pokazała, że uczniowie spodziewają się pewnych pozytywnych rzeczy związanych z powrotem do nauki stacjonarnej, chociaż widzą mniej pozytywnych stron niż trudności.

Jako najbardziej pozytywne aspekty oceniają to, że będą mieć większy i lepszy kontakt z rówieśnikami (odpowiednio 56% i 54,4% badanych osób stwierdziło, że będzie to fajne lub bardzo fajne). Uczniom podoba się także to, że będą mieć więcej ruchu (54,9% odpowiedzi). Co istotne, uczniowie jako pozytywną stronę powrotu do szkoły stacjonarnej wskazują to, że łatwiej im będzie zrozumieć to, co nauczyciel przekazuje na lekcji (52,2% odpowiedzi). Co ciekawe, uczniowie wydają się być zmęczeni dużą ilością czasu spędzanego przed komputerem, niemal połowa badanych wskazuje na to, iż fajne lub bardzo fajne będzie ograniczenie czasu przed ekranem.

KWESTIA RELACJI RODZINNYCH

Konstruując pytania ankiety brano pod uwagę, że dla niektórych uczniów powrót do szkoły mógłby się wiązać z obniżeniem stresu (np. wtedy, gdy relacje rodzinne są trudne). Okazało się jednak, że tylko niewielu uczniów będzie odczuwało mniejszy stres po powrocie do szkoły (16,3%) i będzie zadowolone z mniejszego kontaktu z domownikami (16,6%). Mimo iż odsetek takich dzieci wydaje się niewielki, pokazuje on jednak, że dla części dzieci powrót do szkolnego środowiska może być ważny ze względu na trudną sytuację w domu.

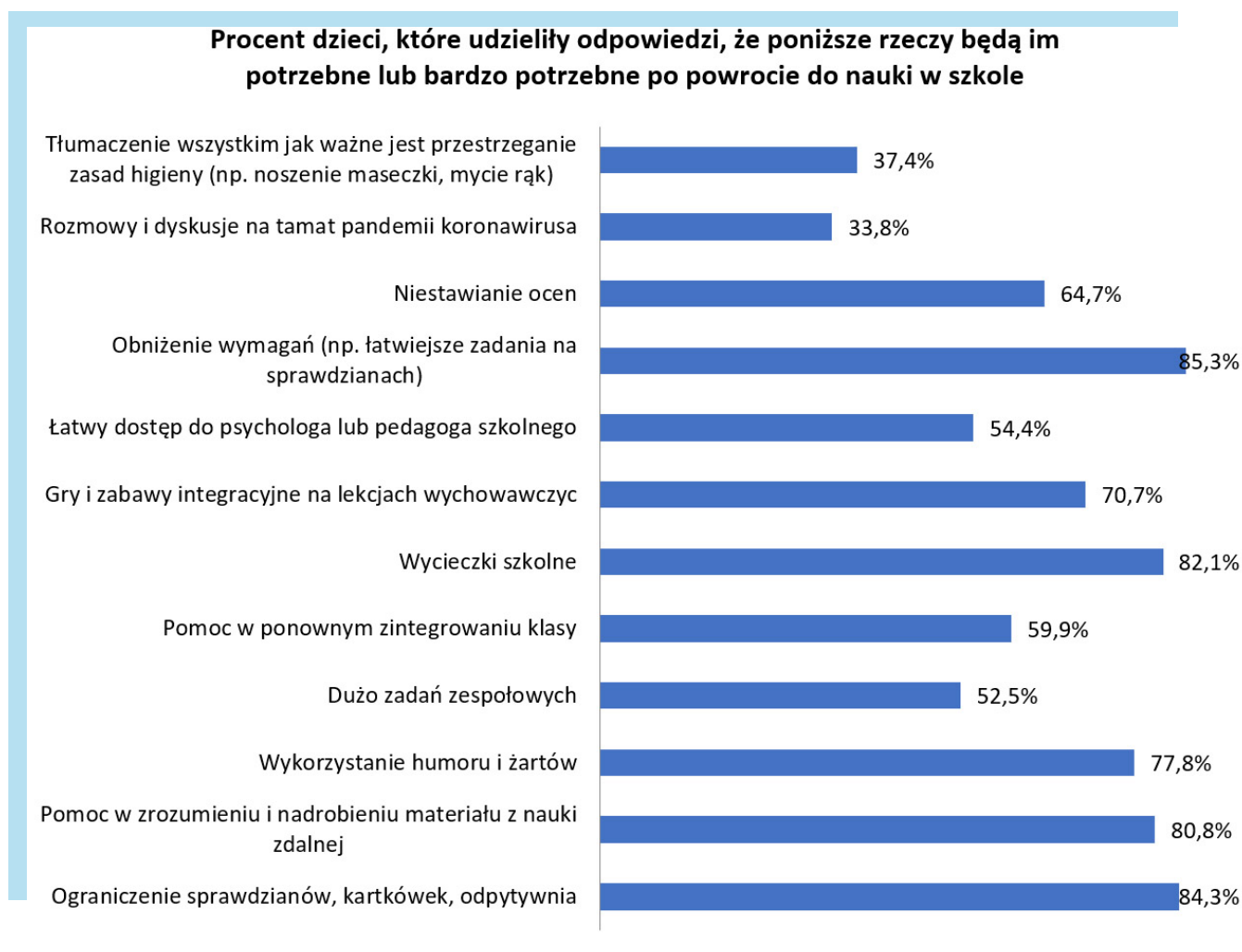

„CHCIAŁABYM, ABY POWRÓT DO SZKÓŁ NIE OZNACZAŁ TYLKO I WYŁĄCZNIE MYŚLENIA O NOTATKACH, KTÓRE ZAGINĘŁY LUB SPRAWDZIANACH I KARTKÓWKACH, KTÓRE NA PEWNO ZROBIĄ NAUCZYCIELE. POTRZEBOWAŁABYM WIĘCEJ CZASU ABY PRYZWYCZAĆ SIĘ DO SZKOLNEJ RUTYNY I CHCIAŁABYM SPĘDZIĆ CZAS Z RÓWIEŚNIKAMI”

- wypowiedź respondentki badania w pytaniu otwartym

3.4. Co mogłoby uczniom (w ich ocenie) ułatwić powrót do nauki stacjonarnej?

Osoby badane poproszono także o to, by wskazały co i na ile byłoby im potrzebne, aby łatwiej im było wrócić do nauki stacjonarnej. Uczniowie oceniali różne pomysły na skali od 1-zupełnie niepotrzebne do 4-bardzo potrzebne, na poniższym wykresie zaprezentowano procent uczniów, którzy wskazali poszczególne rzeczy jako potrzebne (3) lub bardzo potrzebne (4). Za najbardziej potrzebne uczniowie uznali obniżenie wymagań (np. łatwiejsze zadania na sprawdzianach) (85,3%) oraz ograniczenie sprawdzianów, kartkówek i odpytywania (84,3%). Jako potrzebne uczniowie uznali też szkolne wycieczki (82,1%). Według osób badanych pomocne byłoby dla nich: pomoc w zrozumieniu i nadrobieniu materiału z nauki zdalnej (80,8%), wykorzystanie humoru i żartów (77,8%) oraz integracja podczas lekcji wychowawczych (70,7%). Najmniej potrzebne według uczniów będzie tłumaczenie konieczności przestrzegania zasad higieny (np. noszenie maseczki, mycie rąk) oraz rozmowy i dyskusje na temat koronawirusa. Szczegółowe wyniki przedstawiono na poniższym wykresie.

04 Wypowiedzi otwarte

BADANI UCZNIOWIE MOGLI TAKŻE UDZIELIĆ ODPOWIEDZI na pytanie otwarte o to, co jeszcze mogłoby im być potrzebne, aby łatwiej im było wrócić do nauki w szkole. Analiza udzielonych przez uczniów odpowiedzi na to pytanie pokazała kilka istotnych kwestii.

Po pierwsze wielu uczniów wprost pisze o dużym lęku, który towarzyszy im na myśli o powrocie do szkoły. Wielu badanych zaznacza, że potrzebowaliby rozmowy z psychologiem lub pedagogiem szkolnym oraz wyrozumiałości i dialogu z nauczycielami.

✔ Uczniowie piszą o obawach, związanych z tym, że wielu nauczycieli zapowiedziało już ponowne sprawdzenie wiedzy z tematów nauczanych zdalnie, sprawdzanie notatek, odpowiedzi ustne, na które z różnych powodów uczniowie nie są gotowi (np. brak motywacji do nauki w domu, obniżony

nastrój, lęk). Wypowiedzi uczniów wskazują, że nie są to tylko ich obawy, ponieważ wielu nauczycieli wprost zapowiedziało, że będzie sprawdzać wiedzę (a także notatki) z okresu nauki zdalnej.

✔ W odpowiedziach otwartych uczniowie podkreślają, że chcieliby spotkać się z kolegami i koleżankami na żywo, uczyć się na dworze (np. na lekcji biologii) czy poprzez zabawę.

✔ Lektura wypowiedzi uczniów pokazuje, że potrzeba ograniczenia sprawdzianów, odpytywania czy sprawdzania notatek nie wynika jedynie z lenistwa uczniów, ale z faktycznego lęku związa-

nego z powrotem do szkoły. Uczniowie często mają świadomość, że mają pewne zaległości, ale ważniejsze jest dla nich ponowne zbudowanie relacji, tym bardziej, że wielu uczniów obawia się jak uda im się na nowo odnaleźć w szkole stacjonarnej i w kontaktach z rówieśnikami.

PONIŻEJ ZAPREZENTOWANO PRZYKŁADOWE WYPOWIEDZI UCZNIÓW (PISOWNIA ORYGINALNA):

„Moim zdaniem, nauczyciele nie powinni sprawdzać zeszytów, naszych notatek, bo większość uczniów martwi się, że przez to będą mieli stawiane oceny negatywne. Nam po tak długiej przerwie od nauki stacjonarnej potrzebna jest rozmowa i wsparcie ze strony nauczycieli, a nie stres, że będą sprawdzać naszą wiedzę i notatki z lekcji zdalnych”.

„Moim zdaniem powinno być dobre podejście do

ucznia. Nie odpytywanie za cały rok szkolny, ponieważ nie dość że było nam ciężko zrozumieć lekcje to dodatkowy nawał nauki, stresu (który u mnie jest przykładowo bardzo nasilony). Ósmoklasisci w tym momencie są prerażeni powrotem ponieważ duża część osób się pokłóciła i ma swoje inne otoczenia, lepsze niż klasa, a teraz powrót do nie lubianego otoczenia to ciężki stres, także powrót do starej rzeczywistości. Za rogiem nowa szkoła, inne otoczenie, dodatkowe nastraszanie ocenami na koniec a egzaminy czasu na nie brak do nauki. Jest to bardzo stresujący czas dodatkowo poruszanie się po szkole w maseczkach czy dodatkowe dezynfekcje szkodzą też i nam. Lepsza

atmosfera jest w domu gdzie ma się swój własny kąt i można robić wszystko po swojemu. W domu nie ma tego napięcia pomiędzy rówieśnikami i nauczycielami”.

„Nauczyciele powinni porozmawiać z uczniami po powrocie do szkół zamiast robić sprawdziany i kartkówki”.

„Chciałabym aby nauczyciele byli bardziej wyrozumiali i nie obwiniali nas lenistwem, który w rzeczywistości był brakiem motywacji + chciałabym też aby ograniczono odpowiedzi ustne na ocenę, sprawdziany i kartkówki. Te rzeczy mogłyby ograniczyć sporą ilość stresu”.

„W mojej opinii nie powinno się sprawdzać notatek nie bene kłamać większość uczniów nie ma nic napisanego od października więc no... bym chciała żeby nie przepytawali nas z starszych tematów. rozwijanie naszych hobby/granie w gry na tablicy na lekcjach wychowawczych/plastyki/kreatywnych. żeby nauczyciele nie wymagali od nas zbyt dużo i myślę że porozmawianie z psychologiem/pedagogiem też by było dobrym pomysłem bo większość osób nie radzi sobie z życiem. szczerzę mówiąc w tym momencie powrót do szkoły kojarzy mi się tylko ze stresem płaczem po lekcjach ukrywaniem swoich uczuć i pytaniami ze strony rodziców czemu „jakieś imię” ma lepsze oceny od ciebie staraj się bardziej bo ona to umie to ty też się musisz nauczyć to chyba tyle”.

„Najlepiej czułabym się ze świadomością, że nie będzie sprawdzana moja wiedza jak i notatki z nauczania zdalnego. Stresuje mnie myśl o samym powrocie i wszelkie podejrzenia o niezapowiedzianych sprawdzianach doprowadzają mnie do wątpliwości czy będę mogła czuć się dobrze wracając do szkoły. Chętnie podczas lekcji wysłuchałabym podejścia każdego z nauczycieli i tego na co mogę się przygotować”.

„Przestać nas straszyć sprawdzaniem zeszytu, oraz tym, że posypią się jedynki po całej klasie”.

„Chciałabym, aby powrót do szkół nie oznaczał tylko i wyłącznie myślenia o notatkach, które zaginęły lub sprawdzianach i kartkówkach, które na pewno zrobią nauczyciele. Potrzebowałabym więcej czasu aby przyzwyczaić się do szkolnej rutyny i chciałabym spędzić czas z rówieśnikami”.

„Żeby nam nie udowadniali że niczego się nie nauczyliśmy i pomóc nam rzeczach których nie rozumiemy”.

„Dużo z nami rozmawiać, dać nam czas na wdrożenie się w życie szkolne, nie stresować nas i nie rozliczać np. z notatek wykonywanych podczas nauki zdalnej”.

„Bardzo by mi pomogło jeśli nauczyciele nie byli tak surowi jeśli chodzi o notatki; żeby byli w tym wyrozumiali. Bardzo się stresuję powrotem do szkół do tego stopnia że umiem płakać przez godzinę i moim takim małym marzeniem jest aby nauczyciele robili zamiast lekcji zabawy na temat danego przedmiotu, np. Matematyka, jakieś logiczne gry matematyczne”.

„nie dam rady wrócić do szkoły boje się przebywać z ludźmi i w momencie gdy jest w okuł mnie dużo osób dostają ataków paniki”.

Instytut Edukacji Pozytywnej

Zapraszamy do kontaktu

kontakt@instytutep.pl

+48 667886380

Social media:

facebook: [@instytutep](#)

instagram: [@instytutep](#)

YouTube:

[@InstytutEdukacjiPozytywnej](#)